

КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО КЪМ ДОГОВОРНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

открита за подписване в Рим на 19 юни 1980 година

ПРЕАМБЮЛ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ по Договора за създаване на Европейската икономическа общност,

ЗАГРИЖЕНИ да продължат работата в областта на международното частно право по вече предприетата в рамките на Общността правна унификация, по-специално в областта на компетентността и изпълнението на съдебните решения,

КАТО ЖЕЛАЯТ да установят унифицирани правила за приложимото право към договорните задължения,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ДЯЛ I

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ НА КОНВЕНЦИЯТА

Член 1

Приложно поле на конвенцията

1. Разпоредбите на настоящата конвенция се прилагат към договорните задължения при всяка ситуация, съдържаща колизия между правото на различни държави.

2. Те не се прилагат за:

а) въпроси относно гражданското състояние или дееспособността на физическите лица, без да се засяга член 11;

б) договорните задължения относно:

- завещания и наследства;

- имуществени права, произтичащи от съпружески отношения;

- права и задължения, произтичащи от семейни отношения, родство, брак или сватовство, включително задължения за издръжка по отношение на деца родени извън брака;

в) задължения, произтичащи от менителници, чекове и записи на заповед, и други прехвърляеми ценни книжа, доколкото задълженията по последните, произтичат от техния прехвърляем характер;

г) арбитражни споразумения и споразумения за избор на съд;

д) въпроси, уреждани от правото на търговските дружества, сдруженията или юридическите лица, такива като учредяването, чрез регистрация или по друг начин, правоспособността, вътрешната организация или прекратяването на търговските дружества, сдруженията или юридическите лица, както и личната законова отговорност на членовете и на органите за задълженията на търговското дружество, сдружението или юридическото лице;

е) въпросът дали посредник може да задължи спрямо трети лица, лицето за чиято сметка претендира, че действа или дали орган на търговско дружество, сдружение или юридическо лице може да задължи спрямо трети лица търговското дружество, сдружението или юридическото лице;

ж) учредяване на доверителни фондове и отношенията между учредители, доверители и бенефициери;

з) доказателства и процедура, без да се засяга член 14.

3. Разпоредбите на настоящата Конвенция не се прилагат по отношение на застрахователните договори, покриващи рискове разположени на териториите на държавите-членки на Европейската икономическа общност. За да определи дали рискът е разположен на тези територии, съда прилага своя национален закон.

4. Предходният параграф не касае договорите за презастраховане.

Член 2

Универсален характер

Определеното от настоящата конвенция право се прилага независимо дали то е право на договаряща страна.

ДЯЛ II

УНИФИЦИРАНИ ПРАВИЛА

Член 3

Свобода на избор

1. Договорът се урежда от избраното от страните право. Изборът трябва да бъде изричен или да следва ясно от разпоредбите на договора или от обстоятелствата на случая. Чрез избора страните могат да изберат приложимо право за целия или за част от договора.

2. Страните могат по всяко време да уговорят към договора да се прилага право различно от това, което го е уреждало преди в резултат на предишен избор по този член или на други разпоредби на настоящата конвенция. Всяка промяна на определеното от страните приложимо право, направена след сключването на договора, не засяга неговата действителност по член 9 или не накърнява правата на трети лица.

3. Изборът на чуждо право, независимо дали е придружен с избор на чуждестранен съд, когато всички други елементи, релевантни за ситуацията, по време на избора са свързани с една и съща държава, не засяга приложението на законовите правила на тази държава, които не могат да се дерогират с договор, наречени по-нататък „повелителни норми“.

4. Съществуването и действителността на съгласието между страните за избора на приложимо право се определят в съответствие с разпоредбите на членове 8, 9 и 11.

Член 4

Приложимо право при липса на избор

1. Доколкото приложимото за договора право не е било избрано в съответствие с член 3, договора се урежда от правото на държавата, с която той е в най-тесна връзка. Въпреки това, ако една част от договора може да бъде обособена от останалата, и която е в по-тесна връзка с друга държава, тази част по изключение може да се уреди от правото на тази друга държава.

2. При условията на разпоредбите на параграф 5 от този член се презюмира, че договорът е в най-тесна връзка с държавата, в която страната, която трябва да изпълни характеристикната престация по договора, е имала, в момента на сключването на договора, своето обичайно местопребиваване или, в случая на търговско дружество, сдружение или юридическо лице, неговата централна администрация. Ако договорът е сключен в изпълнение на занятието или професионалната дейност на тази страна, тази държава е държавата, в която се намира нейното основно място на дейност или ако съгласно разпоредбите на договора, задължението трябва да бъде изпълнено на място различно от основното място на дейност – е държавата в която се намира това друго място на дейност.

3. Независимо от разпоредбите на параграф 2 от този член, доколкото предмет на договора е вещно право върху недвижимо имущество или право на ползване на недвижимо имущество, се презюмира, че договорът е в най-тесна връзка със държавата, в която е разположено недвижимото имущество.

4. Договорът за превоз на товари не се подчинява на презумпцията на параграф 2. При този договор, ако държавата, в която в момента на сключването на договора се намира основното място на дейност на превозвача е също държавата, в която е мястото на натоварване или разтоварване или основното място на дейност на товародателя, се презюмира, че договорът е в най-тесна връзка с тази държава. При прилагане на този параграф, за договори за превоз на товари се считат договорите

за еднократен превоз или други договори, които основно имат за предмет превоза на товари.

5. Параграф 2 не се прилага ако характеристичната престация не може да бъде определена и презумпциите на параграфи 2, 3 и 4 не се вземат предвид, когато от обстоятелствата като цяло, е видно, че договорът е в най-тясна връзка с друга държава.

Член 5

Потребителски договори

1. Настоящият член се прилага по отношение на договорите чийто предмет е предоставянето на стоки или услуги на лице (потребител), за ползване, което може да се счете, че излиза извън неговото професионално занятие или дейност, или договор за кредитиране на такова предоставяне.

2. Независимо от разпоредбите на член 3, направения избор на право от страните по договора не може да има за резултат лишаването на потребителя от защитата, която му осигуряват повелителните правни норми на държавата в която се намира неговото обичайно местопребиваване:

- ако сключването на договора е било предшествано в тази държава от специално предложение към потребителя или от реклама, и потребителят е предприел в същата държава всички необходими от негова страна стъпки за сключване на договора, или

- ако другата страна по договора с потребителя или неин представител е получила в тази държава поръчка от потребителя, или

- ако договора е за продажба на стоки и ако потребителят е отишъл от тази държава в друга и там е направил поръчката си, при условие че пътуването на потребителя е било организирано от продавача с цел да убеди потребителя да направи покупка.

3. Независимо от разпоредбите на член 4, при липса на избор в съответствие с член 3, договорите, за които се прилага настоящият член, се уреждат от правото на страната в която потребителя има своето обичайно местопребиваване, ако договорите са сключени при обстоятелствата описани в параграф 2 от настоящия член.

4. Настоящият член не се прилага за:

а) договори за превоз;

б) договори за предоставяне на услуги, когато услугите следва да се предоставят на потребителя изцяло в държава различна от тази, в която е неговото обичайно местопребиваване.

5. Независимо от разпоредбите на параграф 4, настоящият член се прилага за договорите, предоставящи на обща цена комплексна услуга по пътуване и настаняване.

Член 6

Индивидуални трудови договори

1. Независимо от разпоредбите на член 3, в трудов договор направения от страните избор на право не може да има за резултат лишаването на работника или служителя от защитата, която му осигуряват повелителните норми на правото, което би било приложимо, при липса на избор, по силата на параграф 2 от настоящия член.

2. Независимо от разпоредбите на член 4, трудовият договор, при липса на избор в съответствие с член 3, се урежда:

а) от правото на държавата, в която работникът или служителят, в изпълнение на договора, обичайно осъществява своята работа в изпълнение на договора, дори ако е временно нает в друга държава, или

б) ако работникът или служителят не извършва обичайно своята работа в една и съща държава, от правото на държавата, в която се намира мястото на дейност на работодателя, който го е наел,

освен ако от обстоятелствата като цяло е видно, че трудовият договор е в по-тясна връзка с друга държава, в който случай договора се урежда от правото на тази държава.

Член 7

Повелителни норми

1. При прилагането, съгласно настоящата конвенция, на правото на определена държава, се осигурява действието на повелителните норми на правото на друга държава, с която ситуацията е в тясна връзка, ако и доколкото съгласно правото на последната, тези норми трябва да се приложат независимо от приложимото право към договора. При решаване дали да се осигури действие на тези повелителни норми, следва да се вземе предвид тяхното естество и цел, както и последиците от тяхното прилагане или неприлагане.

2. Разпоредбите на настоящата конвенция не засягат приложението на нормите на правото на държавата на съда, които уреждат императивно дадената ситуация независимо от приложимото към договора право.

Член 8

Действителност

1. Съществуването и действителността на договора или на някоя негова разпоредба се определят от правото, което би било приложимо съгласно настоящата конвенция ако договорът или разпоредбата бяха валидни.

2. Независимо от това, страната може да се позове на правото на държавата, в която тя има постоянното си местопребиваване за да установи, че не е изразила съгласие ако от обстоятелствата е видно, че не би било оправдано последиците от поведението ѝ да се определят в съответствие с правото предвидено в предходния параграф.

Член 9

Форма

1. Договор сключен между лица, намиращи се в една и съща държава е действителен, ако отговаря на изискванията за форма на правото, което го урежда съгласно настоящата конвенция или правото на страната, в която е бил сключен.

2. Договор сключен между лица, намиращи се в различни държави е действителен, ако отговаря на изискванията за форма на правото, което го урежда съгласно настоящата конвенция или правото на едната от тези държави.

3. Когато договорът е сключен от посредник, държавата, в която посредника действа е държавата, която следва да се вземе предвид за прилагането на параграфи 1 и 2.

4. Акт, предназначен да породи правен ефект относно съществуващ или планиран договор е действителен, ако отговаря на изискванията за форма на правото, което съгласно настоящата конвенция урежда или би уреждало договора или на правото на държавата, в която акта е направен.

5. Разпоредбите на предходните параграфи не се прилагат за договорите, които попадат в приложното поле на член 5, сключени при обстоятелствата, описани в член 5, параграф 2. Формата на тези договори се урежда от правото на държавата в която потребителя има своето обичайно местопребиваване.

6. Независимо от параграфи 1 до 4 на настоящия член, всеки договор чийто предмет са вещни права върху недвижимо имущество или право на ползване на недвижимо имущество, се подчинява на повелителните изисквания за форма на правото на държавата, в която се намира имуществото, доколкото по това право повелителните изисквания се прилагат независимо от държавата, където договорът е сключен и независимо от правото което урежда този договор.

Член 10

Обхват на приложимото право

1. Приложимото към договора право по силата на членове от 3 до 6 и на член 12 от настоящата конвенция урежда по-специално:

- а) тълкуването му;
- б) изпълнението на задълженията, които той поражда;
- в) в рамките на правомощията, предоставени на съда от неговия процесуален закон, последиците от пълното или частичното неизпълнение, включително оценка на вредите, доколкото тя се урежда от правни норми;
- г) различните начини на погасяване на задълженията, както и давността и изгубване на правата поради изтичане на срок;
- д) последиците от нищожността на договора.

2. По отношение на начина на изпълнение и действията, които може да се предприемат в случай на лошо изпълнение, се взема предвид правото на държавата по местоизпълнението.

Член 11

Недееспособност

В договор сключен между лица намиращи се в една и съща страна, физическо лице, дееспособно съгласно правото на тази страна може да се позове на своята недееспособност произтичаща по силата на чуждо право само ако, в момента на сключването на договора, другата страна по договора е знаела за тази недееспособност или ако тя не е знаела за нея поради небрежност.

Член 12

Доброволно прехвърляне на вземане

1. Взаимните задължения между кредитора, прехвърлящ вземането си и новия кредитор се уреждат от правото, което съгласно настоящата конвенция, се прилага към договора за прехвърляне на вземането.
2. Правото, уреждащо прехвърленото вземане определя неговата прехвърляемост, отношенията между новия кредитор и длъжника, условията, при които прехвърлянето може да се противопостави на длъжника и въпроса за освобождаващото действие на направената от длъжника престация.

Член 13

Суброгация

1. Когато по силата на договор, едно лице ("кредитор") притежава право по отношение на друго лице ("длъжник") и трето лице има задължение да удовлетвори кредитора или е удовлетворило кредитора като е изпълнило своето задължение, правото което урежда задължението на третото лице да удовлетвори кредитора определя дали това лице може да упражни срещу длъжника правата, които

кредитора има спрямо длъжника съгласно правото, което урежда техните отношения и ако може, в каква степен - изцяло или частично.

2. Същото правило се прилага когато няколко лица трябва да изпълнят едно договорно задължение и едно от тях е удовлетворило кредитора.

Член 14

Тежест на доказване

1. Правото, уреждащо договора съгласно настоящата Конвенция, се прилага доколкото, договорното право съдържа правила, които установяват законови презумпции или определят тежестта на доказване.

2. Договор или акт, предназначен да породи правен ефект могат да бъдат доказани с всички доказателствени средства, признати от правото на сезирания съд или от правото, посочено в член 9, съгласно което договорът или актът е действителен, доколкото такова доказателствено средство е допустимо пред сезирания съд.

Член 15

Недопускане на препращане

Прилагането на определено по настоящата Конвенция право на държава означава прилагане на действащите в тази държава правни норми, различни от нормите на нейното международно частно право.

Член 16

Обществен ред

Прилагането на норма от правото на държава определено по настоящата Конвенция, може да бъде отказано единствено ако това прилагане е явно несъвместимо с понятието за обществен ред на сезирания съд.

Член 17

Действие във времето

Конвенцията се прилага в договаряща държава към договорите сключени след датата на нейното влизане в сила по отношение на тази държава.

Член 18

Единно тълкуване

При тълкуването и прилагането на предходните унифицирани правила се взема предвид техния международен характер и необходимостта от постигане на еднообразие в начина на тяхното тълкуване и прилагане.

Член 19

Държави с повече от една правни системи

1. Когато една държава се състои от няколко териториални единици, всяка от които притежава свои собствени правни норми относно договорните задължения, за целите на определянето на приложимото право съгласно настоящата конвенция всяка териториална единица се разглежда като отделна държава.
2. Държава, в която различните териториални единици имат свои собствени правни норми относно договорните задължения не е задължена да прилага настоящата конвенция при колизия между правните норми на тези териториални единици.

Член 20

Предимство на Общностното право

Настоящата конвенция не засяга прилагането на нормите, които в определени области уреждат стълкновителните норми относно договорните задължения и които се съдържат или ще се съдържат в актовете на институциите на Европейските общности или в хармонизираните в изпълнение на тези актове национални закони.

Член 21

Отношения с други конвенции

Настоящата конвенция не накърнява прилагането на международните конвенции, по които някоя договаряща държава е или ще стане страна.

Член 22

Резерви

1. Всяка договаряща държава, в момента на подписването, ратификацията, приемането или одобрението, може да си запази правото да не прилага:
 - а) разпоредбата на член 7, параграф 1;
 - б) разпоредбата на член 10, параграф 1, буква д).
2. Всяка договаряща държава може също, при нотифициране на разширяване действието на Конвенцията, в съответствие с член 27, параграф 2, да направи една или повече резерви, с ограничено действие по отношение на всички или на някои територии, упоменати в разширяването.
3. Всяка договаряща държава може по всяко време да оттегли направената от нея резерва; резервата престава да има действие на първия ден от третия календарен месец след нотификацията на оттеглянето.

ДЯЛ Ш

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

1. Ако след датата на която настоящата конвенция е влязла в сила за договаряща държава, тази държава желае да приеме нови стълкновителни норми по отношение на определена категория договори, влизащи в приложното поле на Конвенцията, тя съобщава своето намерение на другите подписали държави чрез Генералния секретар на Съвета на Европейските общности.
2. Всяка подписала държава, в рамките на шест месеца от датата на съобщаването на Генералния секретар, може да поиска от него организирането на консултации между подписалите държави с оглед постигането на споразумение.
3. Ако никоя подписала държава не е поискала консултации в рамките на този срок или ако в рамките на две години след съобщаването на Генералния секретар не е постигнато споразумение в хода на консултациите, съответната договаряща държава може да измени своето законодателство по указания начин. Мерките, взети от тази държава се известяват на другите подписали държави чрез Генералния секретар на Съвета на Европейските общности.

Член 24

1. Ако след датата на която настоящата конвенция е влязла в сила за договаряща държава, тази държава пожелае да стане страна по многостранна конвенция, чиято основна цел или една от основните цели е установяването на норми на международното частно право, касаещи някоя от областите уредени от настоящата конвенция, се прилага процедурата, предвидена в член 23. Въпреки това, срокът от две години, посочен в параграф 3 от посочения член, се намалява на една година.
2. Процедурата, посочена в предходния параграф не е необходимо да се следва, ако договаряща държава или една от Европейските общности вече е страна по многостранната конвенция или ако нейният предмет е преразглеждането на конвенция, по която съответната държава е вече страна или ако това е конвенция сключена в рамките на Договорите за създаване на Европейските общности.

Член 25

Ако договаряща държава счита, че постигнатата с настоящата Конвенция унификация е застрашена от сключването на споразумения, които не се обхващат от член 24, параграф 1, тази държава може да поиска от Генералния секретар на Съвета на Европейските общности да организира консултации между подписалите настоящата конвенция държави.

Член 26

Всяка договаряща държава може да поиска преразглеждане на настоящата конвенция. В такъв случай Председателят на Съвета на Европейските общности свиква конференция за нейното преразглеждане.

Член 27

1. Настоящата конвенция се прилага за Европейските територии на договарящите държави, включително Гренландия, и за цялата територия на Френската република.
2. Независимо от параграф 1:
 - а) Настоящата конвенция не се прилага за Фарьорските острови, освен ако Кралство Дания не декларира противното;
 - б) Настоящата конвенция не се прилага към никоя европейска територия, която е разположена извън Обединеното кралство, за чиито международни отношения отговаря Обединеното кралство, освен ако Обединеното кралство не декларира противното по отношение на всяка такава територия;
 - в) Настоящата конвенция се прилага за Нидерландските Антили, ако Кралство Нидерландия направи декларация за това;
3. Такива декларации могат да бъдат направени по всяко време чрез нотифициране на Генералния секретар на Съвета на Европейските общности.
4. Производствата в Обединеното кралство, образувани по жалба от съдилища в една от териториите, посочени в параграф 2, буква б) се считат за производства провеждани в тези съдилища.

Член 28

1. Настоящата конвенция се открива за подписване считано от 19 юни 1980 г. от държавите, страни по Договора за създаване на Европейската икономическа общност.
2. Настоящата конвенция подлежи на ратификация, приемане или одобрение от подписалите държави. Инструментите за ратификация, приемане или одобрение се депозират пред Генералния секретар на Съвета на Европейските общности.

Член 29

1. Настоящата конвенция влиза в сила на първия ден от третия месец след депозирането на седмия инструмент за ратификация, приемане или одобрение.
2. Конвенцията влиза в сила за всяка подписала държава, ратифицирала, приела или одобрила на по-късна дата на първия ден от третия месец след депозирането на своя инструмент за ратификация, приемане или одобрение.

Член 30

1. Конвенцията остава в сила за срок от десет години считано от датата на влизането ѝ в сила, съгласно член 29, параграф 1, дори по отношение на държавите, за които тя влиза в сила на по-късна дата.

2. Действието на конвенцията се продължава мълчаливо на всеки пет години ако няма денонсиране.

3. Договаряща държава, която иска денонсиране, не по-късно от шест месеца преди изтичането на срок от десет или от пет години, според случая, предизвестява Генералния секретар на Съвета на Европейските общности. Денонсирането може да бъде ограничено до всяка територия, по отношение на която Конвенцията е разширила действието си с декларация по член 27, параграф 2.

4. Денонсирането има действие единствено по отношение на държавата, която го е нотифицирала. Конвенцията остава в сила за всички други договарящи държави.

Член 31

Генералният секретар на Съвета на Европейските общности нотифицира държавите, страни по Договора за създаване на Европейската икономическа общност за:

- а) подписите;
- б) депозирането на всеки инструмент за ратификация, приемане или одобрение;
- в) датата на влизане в сила на настоящата конвенция;
- г) съобщенията направени съгласно членове 23, 24, 25, 26, 27 и 30;
- е) резервите и оттеглянето на резерви, посочени в член 22.

Член 32

Приложеният към настоящата конвенция протокол е неразделна част от нея.

Член 33

Настоящата конвенция, съставена в единствен оригинал на английски, датски, ирландски, италиански, немски, нидерландски и френски език, като всички тези текстове еднакво автентични, се депозира в архивите на Генералния секретар на Съвета на Европейските общности. Генералният секретар предава заверено копие от конвенцията на правителството на всяка подписала държава.

ПРОТОКОЛ

Високодоговарящите страни постигнаха съгласие относно следната разпоредба, приложена към Конвенцията:

Независимо от разпоредбите на Конвенцията, Дания може да запази нормите, съдържащи се в Søløven (закон по морско право), параграф 169 относно приложимото право към въпросите, свързани с превоза на товари по море и може да преразгледа тези норми, без да следва процедурата предвидена в член 23 от Конвенцията.

СЪВМЕСТНА ДЕКЛАРАЦИЯ

По време на подписването на Конвенцията за приложимото право към договорните задължения, Правителствата на Кралство Белгия, Кралство Дания, Федерална република Германия, Френската република, Ирландия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Кралство Нидерландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия,

I. Загрижени да избегнат, доколкото е възможно, разпиляването на стълкновителните норми между няколко инструменти и различията между тези норми, изразяват желанието институциите на Европейските общности, при упражняване на техните компетенции съгласно Договорите, с които те са създадени, при необходимост, ще положат усилия да приемат стълкновителни норми, които съответстват във възможно най-голяма степен на тези от настоящата конвенция;

II. Декларират намерението си от датата на подписване на настоящата конвенция до обвързването им от член 24, да се консултират помежду си, ако една от подписалите държави, изрази желание да стане страна по конвенцията, за която би се приложила процедурата, посочена в член 24;

III. Като взеха предвид приноса на Конвенцията за приложимото право към договорните задължения за унифицирането на стълкновителните норми в рамките на Европейските общности, изразяват становището, че всяка държава, която стане член на Европейските общности, следва да се присъедини към настоящата конвенция.

СЪВМЕСТНА ДЕКЛАРАЦИЯ

Правителствата на Кралство Белгия, Кралство Дания, Федерална република Германия, Френската република, Ирландия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Кралство Нидерландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия,

С подписването на Конвенцията за приложимото право към договорните задължения;

Желаещи да осигурят конвенцията да се прилага възможно най- ефективно;

Загрижени да предотвратят разликите в тълкуването на Конвенцията да намалят нейното унифициращо действие

Декларират готовността си:

1. да разгледат възможността от предоставяне на компетентност по определени въпроси на Съда на Европейските общности и ако е необходимо, да договорят споразумение за това;
2. да организират срещи на техни представители през равни интервали от време.